

Witte visser is succesnummer

Steeds vaker kiezen lepelaars voor Nederland als geboortegrond

voor hun jongen. Dat was dertig jaar geleden nog wel anders.

In de tussentijd heeft Otto Overdijk de witte vissers intensief gevolgd en een omvangrijke 'burgerlijke stand' van ze aangelegd.

En daar komen heel wat echtscheidingen in voor.

Het is een mooie junidag als de mensen van Staatsbosbeheer, samen met vrijwilligers, de lepelaarkolonie achter Bomenland op Vlieland intrekken. Volwassen vogels, vele geringd, gaan op de wieken en kijken vanaf een duintop toe. Een groep halfwaslepelaars kan nog niet vliegen en staat er wat verloren bij. Ze worden bijeen gedreven en in kleine tentjes gestopt. Stuk voor stuk krijgen de jongen om elke poot een geco-

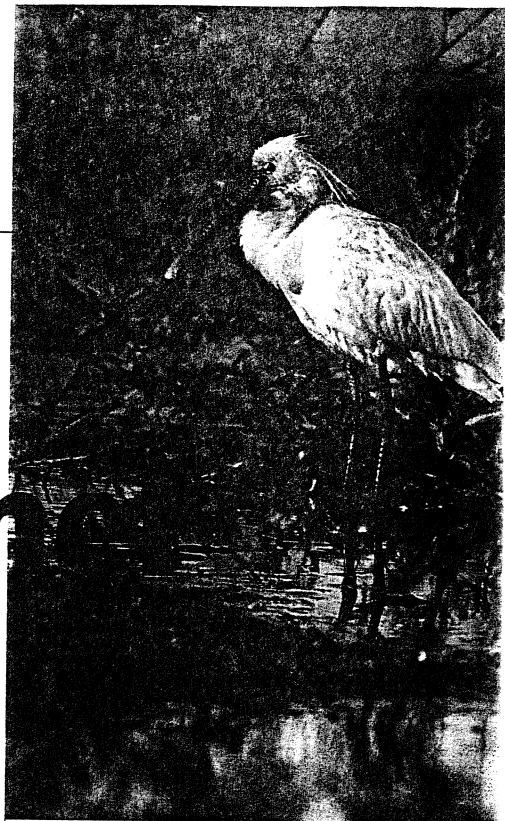
deerde kleurring. Het is hard werken want de kolonie mag niet te lang worden verstoord vanwege de kleine kuikens die in de nesten zijn achtergebleven.

Als alle gegevens zijn genoteerd, worden de tentjes omhoog getrokken en herkrijgen de jongen hun vrijheid. Ze rennen rap naar de veilige nesten tussen de duindoorns. De onderzoekers trekken zich terug en de oude lepelaars strijken weer bij hun kuikens neer. Vele hebben deze behandeling in hun jeugd ook ondergaan en weten dat het ringen een noodzakelijk maar ongevaarlijk onderdeel is van het lepelaarsbestaan.

Huwelijk van één seizoen

Otto Overdijk werkt voor Natuurmonumenten op Schiermonnikoog, en is verslingerd aan de witte visser. Hij volgt de geringde vogels in het Zwanenwater, de Waddenzee en op het Lauwersmeer – soms gaat hij zelfs naar de Afrikaanse overwinteringsgebieden. Ook coördineert hij het onderzoekswerk. 'De lepelaar is een langlevende soort die je, voorzien van pootringen, goed in het veld kunt volgen. Daardoor krijg je een beeld van hun levensverhaal.'

In twintig jaar tijd heeft Overdijk een 'burgerlijke stand' aangelegd waarin de vele familierelaties zijn gedocumenteerd. 'Lepelaars trouwen maar voor één broedseizoen, daarna gaat iedere partner zijns weegs. De

ONMISKENBARE VERSCIJNING

In de negentiende eeuw was het in moerasig Nederland goed toeven voor lepelaars. Beroemde kolonies waren te vinden in het Horstermeer bij Nederhorst den Berg en op het Schollevaarseiland bij Nieuwerkerk aan de IJssel, waar in 1851 zo'n 1000 paren broedden. Inpolderingen en de bevolkingstoename brachten de lepelaar aan het begin van de twintigste eeuw in het nauw. Uiteindelijk bleven alleen de kolonies van het Zwanenwater en het Naardermeer over met driehonderd broedparen. In de jaren zestig kreeg de lepelaar een harde klap door de milieuvuiling en bereikte de Nederlandse populatie een dieptepunt: slechts 150 paren.

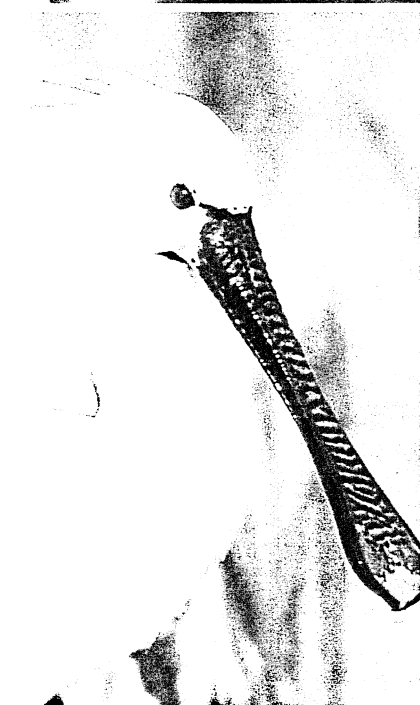
Door schoner water en het droogvallen van Zuid-Flevoland ging het de lepelaar in de jaren zeventig weer voor de wind. In de Oostvaardersplassen en op Schiermonnikoog ontstonden grote nieuwe kolonies. Dit jaar zijn in Nederland 1400 broedparen geteld, waarvan er 900 op de Waddeneilanden nestelen.

De 'landkolonies' bevinden zich in het Quackjeswater (Voornes Duin), de Oostvaarders- en Lepelaarsplassen (Flevoland) en het Zwanenwater (Noord-Holland). De lepelaar leeft van stekelbaarsjes en garnalen, die hij in ondiep water op de tast vergaart. Door zijn lepelvormige snavel en witte verenkleed is de bijna één meter grote lepelaar een onmiskenbare vogel.

r laten lepelaars zich zien?

ars kun je in ar en zomer bijna aantreffen: op boven Delft of n in een visrijk in de Amster-Bijlmermeer. je voedseltoch- de vogels gedu- net broedseizoen , maken deze omingen moge- delars zijn in omer het best te s ze zich in groe- zamelen voor de ar het zuiden. den lepelaars en in augustus

langs de Knardijk in Flevoland, op het Balgzand bij Den Helder en bij Mirdum aan de Friese IJsselmeerkust. In het Haringvliet is vogelkijkhut De Visarend op het Hellegatsplein een aanrader. Informatie over de lepelaar is te verkrijgen bij het bezoekerscentrum van de Oostvaardersplassen, Kitsweg 1, Lelystad, (0320) 25 45 85. Kijk voor broedresultaten en ontwikkelingen op www.sovon.nl.

nde lente start een lepelaar met een
ve liefde. De jonge vogels die uit deze
ouding voortkomen, moeten in augustus
zelfstandig zijn om de trek naar
a aan te kunnen. Alleen de allersterkste
even die tocht van 4.500 kilometer
Senegal. Het is een afvalrace waarbij
lft van de jonge vogels het eerste jaar
ijdt.' Maar eenmaal volwassen kunnen
n leeftijd van 25 jaar bereiken.

en!

dijk wijst op het enorme belang van
ngen. 'Daardoor hebben we bijvoor-

beeld kunnen vaststellen dat Nederland
lepelaars "exporteert" naar Engeland, Dene-
marken en Duitsland.' Het mooiste is om
een zelfgeringde lepelaar in een verre streek
te ontdekken: 'Dat is pas echt kicken.' Met
sommige vogels heeft Overdijk een speciale
band ontwikkeld: 'Ik volg ze tien jaar, waar-
door ik al hun eigenaardigheden ken.'
Het lepelaaronderzoek bestaat grotendeels
uit vrijwilligerswerk en om die kar te trek-
ken zijn bevlogen mensen als Overdijk hard
nodig. De vraag waarom hij nu juist de le-
pelaar als favoriet heeft, is snel beantwoord:
'Het zijn zulke mooie dieren, zo elegant.' ■

**Linksboven: twee
lepelaars houden een
pauze bij een visrijk
plasje in de Bijlmer-
meer.**

**Rechtsboven: nest
met eieren in kwel-
derkolonie op
Schiermonnikoog;
lepelaarkuikens op
Vlieland;
jonge lepelaar op
nest;**

**Rechtsmidden:
poten met gecodeer-
de kleurringen;
klepperende lepelaar.
Linksonder: volwas-
sen lepelaar met kuif
en gele snavelpunt.
Rechtsonder: jonge
lepelaars krijgen hun
vrijheid terug nadat
ze van poottringen zijn
voorzien**